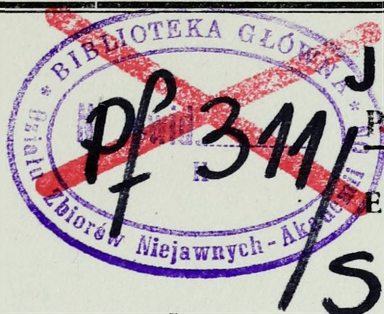

nie wypracowy

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ
DEPARTAMENT SPRAW OBRONNYCH CUP

~~JAWNE~~
~~POUFNE~~

Egz Nr 1

Tadeusz KUŹMA

PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA, METODA
ORAZ TRYB OPRACOWANIA WOJEWÓDZKIEGO
PROGRAMU MOBILIZACJI GOSPODARKI

55802

WARSZAWA

1994

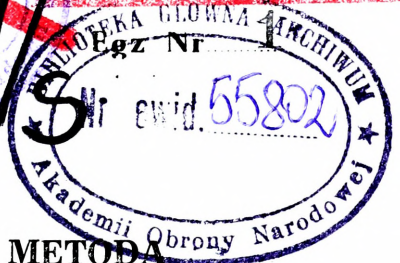

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ
DEPARTAMENT SPRAW OBRONNYCH CUP

JAWNE

POUFNE

Tadeusz KUŹMA

**PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA, METODA
ORAZ TRYB OPRACOWANIA WOJEWÓDZKIEGO
PROGRAMU MOBILIZACJI GOSPODARKI**

*Archiwum
Przekazywane na JAWNE
29.01.2003 Jan Kobiński s.l.s.*

WARSZAWA

1994

B W A L

Niniejszy materiał studyjny jest przeznaczony do wykorzystania na Wyższych Kursach Obronnych dla kierowniczej kadry administracji państwowej.

Wojewódzki program mobilizacji gospodarki jest podstawowym dokumentem planistycznym wojewody niezbędnym w procesie kierowania najważniejszymi dziedzinami życia w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa. Jego elementy mogą być także wykorzystywane po wprowadzeniu na terenie danego województwa stanu wyjątkowego, spowodowanego klęską żywiołową, katastrofą ekologiczną itp.

Program ten jest opracowany na okres wieloletni, z możliwością jego corocznej aktualizacji ¹.

Powyższy program powinien stanowić zbiór zasadniczych zadań realizowanych przez wojewodę w danym roku, z uwzględnieniem ich podziału na:

- a) zadania realizowane w okresie pokoju;
- b) zadania realizowane po wprowadzeniu wyższych stanów gotowości obronnej państwa oraz stanu wyjątkowego.

Podstawą do określenia zadań wykonywanych w okresie pokoju są ustalenia zawarte w centralnym programie mobilizacji gospodarki przyjętym przez Radę Ministrów, zadania wynikające z obowiązujących uregulowań prawnych ² oraz potrzeby własne województwa. Powyższe zadania powinny być realizowane w dwóch obszarach.

Obszar pierwszy obejmuje prace organizacyjno-planistyczne, mające na celu przygotowanie określonych podmiotów do świadczeń na rzecz sił zbrojnych oraz organów porządku publicznego (sektora militarne-

¹ Aktualny program mobilizacji gospodarki jest opracowany na okres 3 lat (1993-1995). Zakłada się, że kolejny program będzie obowiązywał w okresie 5 lat (1996-2000).

² Zob. zarządzenie nr 02/86 przewodniczącego Komitetu Obrony Kraju i prezesa Rady Ministrów z 14 maja 1986 r. w sprawie zadań związanych z osiągnięciem podwyższonej i pełnej gotowości obronnej państwa.

go), przygotowanie warunków do przetrwania ludności w warunkach zagrożenia oraz przygotowanie struktur organizacyjnych województwa do wypełniania funkcji kierowania poszczególnymi dziedzinami życia na całym obszarze administrowanym przez wojewodę.

Przygotowanie określonych podmiotów do świadczeń na rzecz sektora militarnego, polega na stworzeniu warunków organizacyjnych i rzeczowych zapewniających wywiązywanie się tych podmiotów z nałożonych zadań, obejmujących w szczególności:

- a) dostawy wyrobów i usług remontowych w asortymencie i ilościach ustalonych w centralnym programie mobilizacji gospodarki;
- b) przekazanie siłom zbrojnym samochodów, maszyn i urządzeń oraz innych środków transportowych, niezbędnych w procesie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej;
- c) wydzielenie łóżek szpitalnych, kadr medycznych, wyposażenia medycznego, a także krwi i płynów krwiozastępczych.

Drugim istotnym elementem realizowanym przez wojewodę w ramach prac organizacyjno-planistycznych, powinno być przygotowanie warunków do zaspokojenia potrzeb bytowych ludności w okresie zagrożenia i wojny, a zwłaszcza zapewnienie warunków jej przetrwania w sytuacjach zagrożenia.

Działania w tym zakresie powinny obejmować:

- a) dostawy żywności oraz artykułów przemysłowych powszechnego użytku, pierwszej potrzeby, z uwzględnieniem reglamentacji ich dystrybucji (sprzedaży);
- b) zaopatrzenie ludności oraz załóg zakładów pracy w wodę pitną;
- c) dostawy energii elektrycznej, surowców energetycznych (węgla, gazu) dla celów komunalnych oraz paliw płynnych;
- d) wykorzystanie istniejących budowli i budynków do ochrony ludności przed skutkami oddziaływania przeciwnika, a także zamierzenia w zakresie uruchamiania budownictwa ochronnego;

e) ewakuację ludności z terenów uznanych za szczególnie zagrożone, np. okolic zapór i zbiorników wodnych, rejonów w pobliżu zakładów chemicznych, dużych zbiorników gazu i paliw płynnych, wraz z planami rozmieszczenia w zastępczych miejscach zakwaterowania (szkoły, internaty, ośrodki wczasowo-wypoczynkowe itp.);

f) zabezpieczenie województwa w usługi transportowe obejmujące przewozy pasażerskie i towarowe, z uwzględnieniem środków transportu kolejowego, drogowego, wodnego śródlądowego;

g) edukację dzieci i młodzieży, z uwzględnieniem kształcenia na poziomie podstawowym, zawodowym, średnim i wyższym.

W celu skoordynowania realizacji powyższych przedsięwzięć zostały ustalone funkcje koordynatorów, których zadaniem jest określenie jednolitych w skali kraju zasad opracowania poszczególnych segmentów programu mobilizacji gospodarki.

Funkcje takie spełniają następujący ministrowie:

a) **minister przemysłu i handlu** - w zakresie:

- możliwości produkcyjnych przemysłu uwzględniających zarówno potrzeby o charakterze ogólnokrajowym, jak i lokalnym, w tym produkcję przemysłowych dóbr konsumpcyjnych;

- dostaw energii elektrycznej, ciepłej i gazu dla celów komunalnych;

- zaopatrzenie rynku w przemysłowe artykuły powszechnego użytku;

- zaopatrzenie ludności w paliwa stałe, ciekłe i przetwory z paliw.

b) **minister rolnictwa i gospodarki żywnościowej** - w zakresie:

- możliwości produkcyjnych rolnictwa, w tym również przetwórstwa rolniczego;

- zaopatrzenia ludności w artykuły żywnościowe, z uwzględnieniem ich reglamentacji.

c) **minister transportu i gospodarki morskiej** - w zakresie transportu drogowego, kolejowego oraz wodnego śródlądowego.

d) **minister gospodarki przestrzennej i budownictwa** - w zakresie inwestycji budowli ochronnych i ukryć dla ludności.

e) **minister zdrowia i opieki społecznej** - w zakresie organizacji ochrony zdrowia, z uwzględnieniem potrzeb i możliwości istniejących na obszarze danego województwa.

f) **minister ochrony środowiska, zasobów naturalnych i leśnictwa** - w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę pitną.

g) **minister edukacji narodowej** - w zakresie kształcenia dzieci i młodzieży, z uwzględnieniem organizacji edukacji w okresie zagrożenia.

h) **minister - kierownik Centralnego Urzędu Planowania** - w zakresie całości spraw związanych z planowaniem i realizacją zadań ustalonych w centralnym programie mobilizacji gospodarki, a także - zgodnie z projektowanymi regulacjami prawnymi - w zakresie zadań realizowanych przez wojewodów (koordynacja międzywojewódzka).

Ministrowie spełniający funkcje koordynatorów są zobowiązani do wydania wytycznych określających szczegółowo zasady i tryb opracowania programów mobilizacji gospodarki w nadzorowanych obszarach.

Kolejnym istotnym elementem realizacji przedsięwzięć organizacyjno-planistycznych jest przygotowanie struktur organizacyjnych urzędu wojewódzkiego oraz gmin, do kierowania poszczególnymi dziedzinami życia w okresie zagrożenia i wojny.

Przedsięwzięcia w tym zakresie powinny obejmować w szczególności:

- a) organizację pracy stanowiska kierowania wojewody;
- b) zapewnienie przepływu informacji w relacjach pionowych (struktury centralne - struktury podległe, w tym gminne) oraz poziomych (wojewoda - wojewoda);
- c) ochronę zakładów pracy, obiektów użyteczności publicznej, strategicznych elementów infrastruktury gospodarczo-obronnej (węzły kolejowe, centrale telefoniczne, mosty, wiadukty, linie przesyłowe gazu, ropy naftowej itp.);

d) zapewnienie wykonania przez formacje obrony cywilnej oraz pozostałe jednostki ratownictwa zadań zawartych w odpowiednich planach szczegółowych, opracowanych przez wojewódzkie służby obrony cywilnej i ratownictwa.

Obszar drugi zadań realizowanych w czasie pokoju obejmuje przedsięwzięcia rzeczowe, mające na celu stworzenie bazy materialnej zapewniającej wykonanie zadań ustalonych w wojewódzkim programie mobilizacji gospodarki.

Powyższe przedsięwzięcia obejmują:

a) uzupełnianie, wymianę, odświeżanie środków materiałowych utrzymywanych w ramach tzw. rezerw państwowych specjalistycznych. Dostawy tych środków zapewniają właściwi ministrowie, odpowiedzialni za gromadzenie i gospodarowanie poszczególnymi rodzajami rezerw.

I tak: minister zdrowia i opieki społecznej - rezerwy służby zdrowia oraz agregaty prądotwórcze dla placówek szpitalnych; minister gospodarki przestrzennej i budownictwa - agregaty prądotwórcze do zabezpieczenia funkcjonowania lokalnych elementów infrastruktury komunalnej; minister ochrony środowiska, zasobów naturalnych i leśnictwa - urządzenia i materiały do budowy zapasowych ujęć wody pitnej;

b) zakupy środków materiałowych dla celów związanych z obroną cywilną. W ramach tych zakupów są realizowane dostawy sprzętu i wyposażenia, w tym środków ochrony osobistej i zbiorowej dla personelu urzędów i placówek nadzorowanych przez wojewodę. Środki finansowe na ten cel są zabezpieczane przez budżet państwa;

c) rozbudowę, modernizację, wyposażenie stanowisk kierowania na szczeblu wojewódzkim i gminnym finansowane przez budżet państwa;

d) zakupy uzupełniającego wyposażenia do środków transportowych maszyn i urządzeń planowanych do przekazania siłom zbrojnym podczas osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej, finansowane przez budżet państwa.

Zadania realizowane w czasie pokoju, obejmujące prace organizacyjno-planistyczne, a także przedsięwzięcia rzeczowe, o których mowa wyżej, stanowią podstawę działania wojewody podczas podwyższania gotowości obronnej państwa, a także w czasie stanu wyjątkowego spowodowanego zagrożeniami o charakterze niemilitarnym.

W okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa oraz w czasie stanu wyjątkowego, realizowane przez wojewodę zadania będą rzutowały na proces osiągania wyższych stanów gotowości bojowej sił zbrojnych, a także będą miały decydujący wpływ na jakość życia ludności w warunkach zagrożenia.

Dlatego też poprawne sporządzenie wojewódzkiego programu mobilizacji gospodarki uwzględniającego wymienione w niniejszym materiale elementy, z równoczesnym wzbogaceniem o dziedziny specyficzne dla danego województwa, będą decydować o efektywności kierowania przez wojewodę osiąganiem wyższych stanów gotowości obronnej.

W celu zapewnienia merytorycznej spójności programów wojewódzkich z centralnym programem mobilizacji gospodarki, a także innymi regulacjami w zakresie obronności (wytyczne szefa Obrony Cywilnej Kraju, wytyczne Komitetu Obrony Kraju itp.), został przyjęty tryb opracowania powyższych programów.

Prawną podstawę podjęcia prac nad programami mobilizacji gospodarki jest uchwała Rady Ministrów w sprawie opracowania "Centralnego programu mobilizacji gospodarki na lata 1996-2000 (CPMG-2000)". Uchwała ta m.in. zobowiązuje wojewodów do ustalenia programów wojewódzkich, a także upoważnienia ministra - kierownika Centralnego Urzędu Planowania do wydania szczegółowych wytycznych do opracowania CPMG-2000.

W świetle powyższych wytycznych, wojewódzki program mobilizacji gospodarki powinien się składać z następujących zasadniczych części:

Część I - zadania obligatoryjne realizowane przez wojewodę, wynikające z:

a) ustaleń zawartych w obowiązujących aktach prawnych wydanych przez Komitet Obrony Kraju oraz inne uprawnione organy;

b) centralnego programu mobilizacji gospodarki w zakresie zaspokajania potrzeb sił zbrojnych, formacji obrony cywilnej oraz sił porządku publicznego, przewidziane do realizacji w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny;

c) zadań własnych stosownie do potrzeb województwa.

Część II - zadania rzeczowe związane z przygotowaniem wybranych elementów infrastruktury kraju do potrzeb obronnych realizowane w okresie pokoju oraz zakup niezbędnego sprzętu i wyposażenia dla służb ratowniczych województwa, stanowisk kierowania i innych jednostek, wraz z określeniem wielkości środków niezbędnych na realizację tych zadań.

Część III - charakterystykę możliwości zaspokajania potrzeb bytowych ludności w zakresie omówionym w poprzedniej części materiału.

W każdej części programu powinny być zamieszczane zestawienia tabelaryczne oraz analizy, oceny i uwarunkowania realizacji nakreślonych zadań.

W procesie opracowania wojewódzkiego programu mobilizacji gospodarki, urząd wojewódzki będzie zasilany informacjami z następujących źródeł:

a) od ministrów-koordynatorów stosownie do ustalonych właściwości;

b) od ministra - kierownika CUP w zakresie świadczeń realizowanych na rzecz sektora militarnego;

c) od burmistrzów, prezydentów miast i wójtów - potrzeby w zakresie zabezpieczenia bytowego ludności, w tym również załóg zakładów pracy.

Tak sporządzony program powinien stanowić z jednej strony kompendium wiedzy wojewody, co do możliwości realizacji zadań obron-

nych, z drugiej zaś - powinien umożliwić efektywne kierowanie wszystkimi ogniwami województwa, w tym i gminami w okresie zagrożenia i wojny.

*

Przemiany, jakie zostały zapoczątkowane z chwilą rozpoczęcia wdrażania zasad gospodarki rynkowej spowodowały, że szereg regulacji prawnych w zakresie obronności, w tym przyjętych przez Komitet Obrony Kraju, stało się nieaktualnych.

Wobec znanych powszechnie trudności budżetowych państwa szereg zadań, które do tej pory były finansowane ze środków budżetowych zostało zaniechanych. Trudności te spowodowały również znaczne zmniejszenie zakresu prac mobilizacyjnych, ograniczając je w zasadzie do utrzymania stanu osiągniętego w latach poprzednich. W ocenie specjalistów utrzymywanie się takiego stanu może doprowadzić w najbliższych latach do załamania się systemu przygotowań obronnych państwa i zmarnotrawienia dotychczasowego dorobku.

W celu przeciwdziałania takim niekorzystnym zjawiskom w zaawansowanym stadium znajdują się projekty rozwiązań systemowych dotyczących obszarów: podmiotowego, przedmiotowego oraz finansowania przygotowań obronnych w państwie.

Zakłada się m.in., że:

a) obowiązkiem świadczeń na rzecz obronności zostaną objęte wszystkie centralne i terenowe organy administracji rządowej, organy samorządowe, podmioty gospodarcze niezależnie od formy własności, osoby fizyczne i inne jednostki organizacyjne;

b) zostanie dokonany podział zadań na:

- zadania zlecone przez organy państwowe,
- zadania własne realizowane przez organy administracji rządowej,
- zadania własne organów samorządowych,
- zadania własne podmiotów gospodarczych;

- c) zostaną zdywersyfikowane źródła finansowania zadań na:
- środki budżetowe (zadania własne organów administracji rządowej oraz zlecane przez te organy),
 - środki budżetów samorządowych (zadania własne organów samorządowych),
 - środki własne podmiotów gospodarczych (zadania własne) wliczane w ciężar działalności gospodarczej;
- d) zostaną ustalone organy uprawnione do nakładania zadań obronnych. Uprawnienia takie otrzymają:
- Rada Ministrów w odniesieniu do zadań realizowanych przez ministrów i wojewodów,
 - ministrowie, w porozumieniu z ministrem - szefem Urzędu Rady Ministrów, w odniesieniu do wojewodów,
 - właściwi ministrowie i wojewodowie w odniesieniu do właściwych podmiotów gospodarczych, instytucji państwowych i innych jednostek organizacyjnych,
 - wojewodowie w odniesieniu do kierowników rejonów rządowej administracji ogólnej oraz wójtów i burmistrzów (prezydentów miast),
 - wójt lub burmistrz (prezydent miasta) w odniesieniu do osób fizycznych.

Przedstawione wyżej rozwiązania zostaną zawarte w ustawie o obowiązku wojskowym i powinnościach obronnych, której projekt został opracowany przez Ministerstwo Obrony Narodowej.

Wydrukowano w 21 egz.

Egz. nr 1 - Bibl. Gł. DZN

Egz. nr 2-21 - Kanc. Tajna

Wyk. płk Kuźma

Druk AON nr pf 15/WW

